

Sauli Takala

PERUSKOULUN VIERAIDEN KIELTEN OPETUKSEN ARVIOINNISTA

Suunnittelu:
Sauli Takala

TAVOITE

Tämän vihon tavoitteena on perehdyttää lukija oppilaalle vieraiden kielten oppitulosten arvioinnissa esiintyviin periaatteisiin ja erityisongelmiin, niin että hän vihkon läpikäytyään pystyisi tehostamaan itse suorittamaansa koulutyön tulosten arviointia.

Seuraavat seikat edellytetään hallittavan:

- arvioinnin ja kokeiden asema opetus-oppimisprosessissa
- arvioinnin päämuodot: diagnostinen, formaatiivinen ja summatiivinen (prognostinen)
- arvioinnille asetettavat vaatimukset: validiteetti, reliabiliteetti, objektiivisuus, erottelukyky

Lähdeteoksia:

POPS I, luku IX, s. 158—172, POPS II, luku IV, s. 138—139.

Pops-opas 3, luku 9, s. 72—80.

Kokeenlaatimisohteita: oppilaalle vieraat kielet, Kokeilu- ja tutkimustoimisto, Tutkimusselesteita 2, 1971.

Sauli Takala, Vieraiden kielten koulusaavutuskoeket ja kielitaidon mittaaminen, KTL/Kouluhallitus, Kokeilu- ja tutkimusselesteita 18, 1969.

SISÄLTÖ

sivu

Erialaisten koetyyppien arviointia suhteessa tavoitteisiin

Monivalintatehtävien analysointia

Arviointitaulukkojen kuvailu

Oppilaalle vieraiden kielten ainekohtainen evaluaatioohjelma voitaneen käydä läpi seuraavassa järjestyksessä. Paikalliset olosuhteet voidaan

luonnollisesti ottaa huomioon, esim. siten että keskitytään niihin asioihin, jotka kiinnostavat enemmistöä tai jotka ovat vähiten tuttuja.

Osio		Arvioitu aika (min)	Työtapa	Materiaali
1. Tavoitteiden ja sisältöjen luokittelu		10-15	keskustelu-luento	Opintovihko 6.2.
2. Yleisiä näkökohtia		15-20	keskustelu-luento	Pops-opas 3, Opintovihko 6.2.
3. Erilaisten koetyyppien arviointia		20-30	pienryhmätyöskentelyä	Ohjaan opas, PH-kalvo 6.2.Vk.1.
4. Monivalintaosoiden analysointia		10-15	keskustelu-luento	Ohjaajan opas,
5. Puhumisen koe ja sen arviointi		20-35	keskustelu-luento	Opintovihko, PH-kalvo 6.2.Vk 2 äänite

Yhteensä 85-115 min

Aikataulu on melko kireä ja siksi se edellyttää, että kouluttaja on huolellisesti ennakolta tutustunut koulutusmateriaaliin. Paikalliset olot tuntien hän voi keskittyä tärkeimmiksi katsomiinsa aiheisiin, jos aikaa ei riitä kaikkien aihepiirien käsittelyyn. Jos yhteenveto jää pois, saadaan käytettäväksi n. 30 minuuttia lisää ainekohtaiseen työskentelyyn.

Piirtoheijastinkalvojen sijasta voidaan luonnollisesti esim. lämpökopiolaitteen avulla monistaa kullekin koulutettavalle kopio tarvittavista kouluttajan oppaan sivuista.

OSIO 3. ERILAISTEN KOETYYPPIEN ARVIOINTIA SUHTEESSA TAVOITTEISIIN

Arvioikaa PH-kalvo 6.2.Vk.1:ssä olevassa taulukossa esitettyjä koetyyppejä suhteessa POPSissa esitettyihin oppilaan käyttäytymistavoitteisiin. Miten hyvin esim. monivalintakoe mittaa kielel-

listen elementtien hallintaa, mallien hallintaa, puheen ymmärtämistä jne. Käyttäkää seuraavaa merkitsemistapaa:

+++ = hyvin tai erittäin hyvin

++ = melko hyvin

+ = melko huonosti tai huonosti

0 = tavoitteen vastainen

Perustelkaa näkökantanne. Kiinnittäkää huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

— miten koetyyppi mittaa tavoitteen suunnassa

— miten suorasti epäsuorasti koetyyppi mittaa tavoitetta

— miten kattavasti koetyyppi mittaa tavoitetta

— miten luotettavasti ja objektiivisesti koetyyppi mittaa tavoitetta

Taulukon alaosassa oleville tyhjille riveille voitte lisätä koetyyppejä, joita olette edellisten lisäksi tai tilalla käyttänyt omassa kokeissanne ja arvioi-da niiden mittausominaisuuksia suhteessa tavoitteisiin. Erityisesti voidaan kiinnittää huomiota tavoitteiden C ja H mittaamiseen.

Tavoite Koetyyppi	A Kielen yksikköjen hallinta -tunnistaminen -tuottaminen	B Kielen mallien ja säännönmukais.hall. -tunnistaminen -tuottaminen	C Tietoja olosuhteista ja elämästä maassa, jonka kieltä opiskelee	D Kyky ymmärtää nor-maali tempoista pu-hetta	E Kyky tehdä itsensä suullisesti ymmär-retyksi	F Kyky lukea tekstiä sisällön ymmärtämi-seksi	G Kyky ainakin jossa-kin määrin käyttää kieltä kirjallisesti	I Positiivinen asenne kielen käyttämistä ja kielen opiskelua kohtaan
Monivalintakoe								
Vaihtoehtokoe: oikein - väärin								
Yhdistelykoe								
Täydennyskoe								
Muunnoskoe								
Sanelu								
Reproduktio								
Selostus tai tiivistelmä								
Ohjattu kirjoitelma								
Vapaa kirjoitelma								
Tilannepohjainen kielenkäyttökoe								
Samanlainen - erilainen(erott.)								
Virheiden korjaaminen								
Kysymys→ vastaus Vastaus→ kysymys								
Ohjattu puhuminen								
Vapaa puhuminen								
Keskustelu								
Käännös äk-vk								
Käännös vk-äk								

OSIO 4. MONIVALINTATEHTÄVIEN ANALYSOINTIA

Miksi seuraavia tehtäviä ei kelpuutettu lopulliseen kokeeseen ilman korjausta? Miten niitä voisi parantaa?

1. Mr Smith is a teacher. He works _____.
A. at home
B. at school
C. at noon
2. When the light is red you _____ the street.
A. must not cross
B. can cross
C. must cross
3. Du får inte väcka honom.
A. Han vill vakna.
B. Han vill stiga upp.
C. Han vill sova.
D. Han vill vara här en vecka.
4. Flygplanet hänger _____ taket.
A. från
B. till
C. på
D. i
5. Mary can draw many _____.
A. animal
B. animals
C. an animal
6. Who is often in the **kitchen**?
A. the room in which you can cook
B. the room in which you can wash
7. Ann is at the **grocer's**.
A. Here you can buy tickets.
B. Here you can buy stamps.
C. Here you can buy coffee.
D. Here you can buy vegetables.
8. You can **borrow** these books.
A. buy
B. have and give back
C. get
D. leave
9. They have a very **large** garden.
A. not wide
B. big
C. lovely
D. loud

KOMMENTTEJA JA KORJausehdotelmia

1. Kaikki vaihtoehdot ovat tarkasti ottaen mahdollisia. Miten korjaisitte?
2. Edellyttää alkeellista tietoa. Maalla asuville

oppilaille eivät liikennevalot ole yhtä tuttuja kuin isoissa kaupungeissa asuville oppilaille.

A ja C esittävät saman asian myönteisenä ja kielteisenä, mikä on usein vihjeenä siitä, että jompi kumpi on oikea vastaus.

Miten korjaisitte?

3. Ajatuksellisesti **vill** ei liene yhtä hyvä kuin **måste**.

Korjausehdotelma:

- A. Han måste vakna.
- B. Han måste stiga upp.
- C. Han måste få sova.
- D. Du får inte ta hans väska.

Miksi D ei ole ehkä kaikkein paras korjausehdotus?

4. Neljännessä osiossa ei liene muuta huomauttamista, kuin että tilanne on vähän outo: lentokone riippuu katosta. Tämä on tietysti mahdollista, jos on kyse lelusta. »Luokkahuonekieltä» tulisi kuitenkin välttää mahdollisimman tarkasti. Kie-len ja tilanteiden tulisi olla luonnollisia.

Korjausehdotelma esim: **Lampan** hänger i taket.

5. Miksi tämä osio poistettiin? C on myös oikein, tosin suhteellisen harvinainen rakenne.

6. Miksi osio ei ole hyvä? Molemmat vaihtoehdot ovat oikein. Osio olisi varsin hyvä, jos ohjeissa sanottaisiin, että on mahdollista A **tai** B on oikein, **tai** molemmat ovat oikein **tai** ei kumpikaan.

7. Osio on kömpelö. Parannusehdotus: At the grocer's you can buy _____.

- A. tickets
- B. stamps
- C. coffee
- D. vegetables

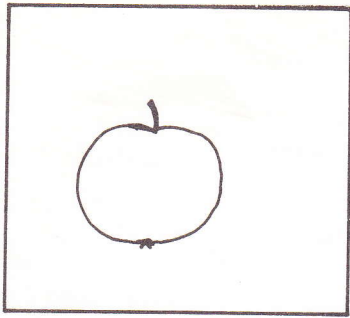
8. Miksi osio ei ole paras mahdollinen? Vaihtoehdojen tulisi mielellään olla yhtä pitkät. Usein käy niin, että oikea vaihtoehto sisältää tarkempaa tietoa kuin muut, ja tällöin se helposti muodostuu muita pitemmäksi. Jos ei ole mahdollista saada vaihtoehtoja yhtä pitkiksi, voi yrittää tehdä ne symmetrisiksi siten, että A ja C ovat suurin piirtein yhtä pitkät ja B ja D vastaavasti suunnilleen yhtä pitkät.

Parannusehdotus:

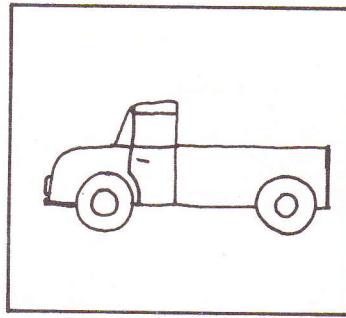
- A. buy cheap
- B. have and give back
- C. get ready
- D. leave at home

9. Miksi osio ei ole paras mahdollinen? Vaihtoehto A poikkeaa muista selvästi. Korjausehdotus: A. nice. Jos halutaan kielteistä ilmausta lie-nee parempi käyttää tyyppiä: **the opposite of, motsatsen till**.

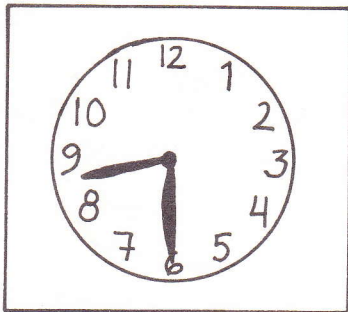
1.

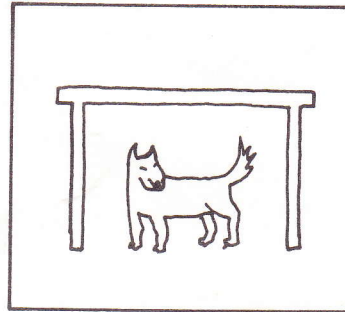
2.

3.

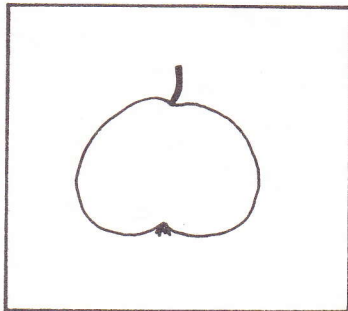

4.

PUHUMISEN KOE: ENGLANNIN KOE

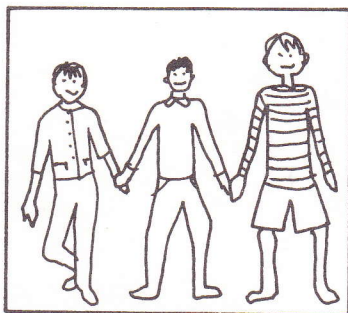
1.

2.

3.

4.

5.

Arviointitaulukkojen kuvailu: ruotsi ja englanti
Ohjattu puhuminen ja keskustelu

Vaihtoehto A:

Rakenne:

0 = oikein, rasti 0-ruutuun, jos oppilaan vastauksessa ei ole rakenteellisia virheitä, 1 piste.

V = väärin, rasi V-ruutuun, jos oppilaan vastauksessa on rakenteellinen virhe tai virheitä 0 pistettä.

Sanasto: 0 = oikein, rasti 0-ruutuun, jos oppilaan vastaus on asiallisesti oikein ts. oppilaan vastaus välittää halutun merkityksen ja ei siis sisällä sanastollisia virheitä, 1 piste.

V = väärin, rasti V-ruutuun, jos oppilaan vastaus ei välitä oikeata merkitystä, ts. sanastoa käytetään virheellisesti, 0 pistettä.

Sujuvuus:

1 = oppilaan vastaus sujuva, 1 piste

0 = oppilaan vastaus kangerteleva, asiattomia taukoja, 0 pistettä.

Vaihtoehto B:

Hyväksyttävyyds:

3 = oppilaan vastaus täysin hyväksyttävä, virheetön

2 = oppilaan vastaus tyydyttävä, melko virheetön

1 = oppilaan vastaus heikko, paljon virheitä

0 = oppilas ei vastannut tai vastaus täynnä virheitä

Ymmärrettävyyds:

3 = oppilaan vastaus täysin sujuva ja ymmärrettävä

2 = oppilaan vastaus melko sujuva ja ymmärrettävä

1 = oppilaan vastaus kangerteleva ja vaikeasti ymmärrettävä

0 = oppilas ei vastannut tai täysin käsittämätön vastaus

Vapaa puhuminen: annetusta aiheesta tai valitusta aiheesta puhuminen

Vaihtoehto A:

Ääntäminen

(äänteet, painotus, intonaatio,)

1 = äidinkielen vaikutus äänteissä hyvin voimakas, painotus äidinkielen mukainen, intonaatio suomalaisvoittoinen

2 = äidinkielen vaikutus tuntuva äänteissä, painotuksessa ja intonaatiossa

3 = tyydyttävä ääntäminen, painotus ja intonaatio, muutamia epätarkkuuksia

4 = Muutamia virheitä äänteissä, painotuksessa ja intonaatiossa, kuitenkin äidinkielen vaikutus melko vähäinen

5 = helppo ja vaivaton ääntäminen, äidinkielen vaikutus äänteissä, painotuksessa ja intonaatiossa vähäinen

Rakenteet

1 = hyvin virheellinen tai liiaksi yksinkertaistettu rakenteita

2 = epätarkka, epävarma: runsaasti virheitä

3 = melko tarkka ja johdonmukainen, muutamia virheitä

4 = tarkka ja johdonmukainen: varsin monipuoli-

nen rakenteiden käyttö, vain vähän virheitä
5 = erilaisten rakenteiden sujuva ja tarkka käyttö, lähes virheetön

Sanasto

1 = hyvin alkeellinen ja rajoitettu sanasto, sanaston käyttö virheellinen

2 = alkeellinen ja toistava sanaston käyttö, sanaston käytössä melko runsaasti virheitä

3 = melko vaihteleva ja asianmukainen sanasto. Muutamia virheitä.

4 = Vaihteleva ja asianmukainen sanaston käyttö, vain muutama virhe.

5 = Monipuolinen ja vaihteleva sanasto, lähes virheetön.

Sujuvuus

1 = Hyvin epätasainen, kangerteleva, katkonainen, vaivalloinen

2 = Epätasainen, kangerteleva, aiheettomia katoja.

3 = Paikotellen melko sujuva, mutta epätasainen kokonaisuutena.

4 = Melko sujuva kokonaisuudessaan, vain muutamia epäröintikohtia

5 = Tasaisen sujuva, helppo ja sujuva

Vaihtoehto B:

Sisältö

10 pistettä:

Oppilas kertoo hyvin jäsennellysti ja vaihtelevasti annetusta aiheesta tai valitsemastaan aiheesta: runsaasti sanottavaa asiasta: myös omakohtaisia näkökantoja ja mielipiteitä: ei rajoitu kaavamaisesti oppikirjan aihepiiriin ja ilmaisuihin: runsaasti informaatiota: pitäytyy hyvin aiheeseen.

8 pistettä:

Oppilas kertoo melko hyvin jäsennellysti ja vaihtelevasti aiheesta: melko runsaasti sanottavaa asiasta: myös muutamia omakohtaisia mielipiteitä: oppikirjan ilmaisuja tunnustettavissa: antaa melko runsaasti informaatiota: pitäytyy melko hyvin aiheeseen.

6 pistettä:

Oppilas kertoo keskinkertaisesti jäsennellin ja melko rajoittuneesti aiheesta: ei sanottavasti omakohtaisia näkökohtia: rajoittuu paljolti oppikirjansa esiintyviin ilmaisuihin: pysyy kohtalaisen hyvin aiheessa, mutta antaa rajoitetusti informaatiota: rajoittunut ja kaavamainen tuotos.

4 pistettä:

Oppilas kertoo melko heikosti jäsennellin ja rajoittuneesti annetusta aiheesta: oppikirjan ilmaiset hallitsevat vastausta: kaavamainen ja vain vähän informaatiota välittävää: aiheeseen kuulumattomia oppikirjan ilmaisuja; oppitunnilla esiintyvien rutiinien vaikutus ilmeinen.

2 pistettä:

Oppilas kertoo muutamalla sanalla ja kirjan sanontoja noudattaen muutaman seikan aiheesta. Ei omakohtaisia näkökohtia: rajoittunut ja kaavamainen: asiaankuulumattomia seikkoja, jotka ovat esim. suoraan oppikirjasta.

0 pistettä:

Oppilas ei vastannut, tai vastasi vain muutamalla sanalla, jotka välittävät vähän tai ei yhtään asiaan kuuluvaa informaatiota.

Luonnollisesti voidaan käyttää myös pisteitä 9,7,5,3, ja 1. Niiden sisältö voidaan päätellä esitettyjen luonnehdintojen perusteella.

Ääntäminen (äänteet, intonaatio, sujuvuus)

4 = helppo ja vaivaton ääntämys, painotus asianmukainen, luonteva intonaatio

3 = muutamia virheitä äänteissä, painotuksessa ja intonaatiossa; jonkin verran äidinkielen vaikutusta; melko sujuva

2 = tyydyttävä ääntämys, painotus ja intonaatio; äidinkielen vaikutus melko tuntuva; melko sujuva

1 = heikko ääntämys, painotus ja intonaatio, kangerteleva

0 = hyvin heikko ääntämys, painotus ja intonaatio; kangerteleva, katkonainen, äidinkielen vaikutus hyvin voimakas

Rakenteet

3 = tarkka ja virheetön rakenteiden käyttö

2 = varsin tarkka ja virheetön rakenteiden käyttö

1 = melko epätarkka ja virheellinen rakenteiden käyttö

0 = hyvin epätarkka ja virheellinen rakenteiden käyttö

Sanasto

3 = vaihteleva ja monipuolinen sanasto, lähes virheetön

2 = melko vaihteleva ja monipuolinen sanasto, muutamia virheitä

1 = varsin epätasainen ja rajoitettu sanaston käyttö, melkoisesti virheitä

0 = hyvin alkeellinen ja rajoitettu sanasto, runsaasti virheitä

Oppilaiden tuotokset nauhalla

Ruotsin kieli

1. Det är ett äpple.

2. Herr Svensson är en lastbil.

3. Klockan är halv nio.

4. Min hund är **under** på bordet.

Jag heter Pasi.

Jag är tolv år gammal.

Mina ögon är blåa.

Jag är en pojke.

Min hund

Jag har en hund. Den heter Sami. Sami är svart till sfärgen och vita tassar. Den leker med **min** på

dagen. Jag går i skolan. Sami går inte i skolan. Sami är **hem**. Jag tycker om min hund. Min hund är rolig. Mamma och pappa tycker också om Sami. Sami äter korv och mjölk. Den äter också min sko. Mamma blir arg. Sami sover i min säng på natten. Jag tvättar Sami, men den tycker inte om vatten. Sami är bra hund.

Englannin kieli

I can see an apple.

Ann can sing.

I can see **a** three boys.

She is ... sad.

I can see a cat **a** bag.

My name is Paula.

I'm **a** ten.

My eyes are... **it is green.**

I m **a** girl.

A day in the country

I like to go to the country. I live **a** town but I don't like to live there. There **is** no trees, no woods, only big houses and cars. One day **in** last summer I went to the country. I went to a little village. I had a great time there.

I swam in a little river. Then I ate something, I don't remember what. I ran in those woods. I saw a fox and I ran as fast as I could. Then I had to go to town again. I went by bus. My day in the country was over.

Ryhmätöiden tai keskustelujen aiheita

Mikäli on käytettävissä aikaa, voidaan käsitellä esim. seuraavia aiheita.

1) Miksi alkudiagnoosi on tärkeä?

2) Miten **kielellisesti** virheellisiin muotoihin tulisi mielestänne suhtautua monivalintakokeissa? Perustelut.

3) Miten diagnostiset (formatiiviset) kokeet liittyvät tukiopetukseen?

4) Miten puheen tuottamisen kokeiden arvioinnin objektiivisuutta voitaisiin mielestänne parantaa?

5) Miten kirjoitelmien arvioinnin objektiivisuutta voitaisiin mielestänne parantaa?

6) Koe on laadittu opetussuunnitelman pohjalle. Yhdessä tehtävässä on ratkaisuprosentti 100. Mitä tämä osoittaa? Miten tällaiseen tehtävään tulisi suhtautua? Vaikuttaako ratkaisuun, onko kyseessä prognostinen (summatiivinen) vai diagnostinen (formatiivinen) koe? Jos vaikuttaa, miten?

7) Milloin erottelukyky on kokeen tärkeä ominaisuus, esim. nykyisessä peruskoulujärjestelmässä?